

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksestä laiksi Kasvinjalostuslaitoksesta ja laiksi kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 15 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 203.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina budjet-tisihteeri Elina Selinheimo valtiovarainministe-riöstä, johtaja Arto Vuori ja apulaisosastopääl-likkö Olli Rekola maa- ja metsätalousministe-riöstä, kylvösiemenasiamies Juha Ruippo Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, johtaja Jorma Kallio Valtion viljavarastosta, ylijohtaja Esko Poutiainen, kasvinjalostuslaitoksen johta-ja, professori Seppo Pulli, tilapäinen tutkija Lee-na Pietilä, tutkija Juha Vilkki, varastonhoitaja Matti Kujansuu ja tutkimusapulainen Anu Kos-tamo Maatalouden tutkimuskeskuksesta, johta-ja Erkki Kivi ja jalostaja Simo Hovinen Anttilan kasvinjalostuslaitoksesta, yksikönjohtaja Timo Petäjä Alko Oy:stä, johtaja Esko Lindstedt Cul-tor Oy:stä, johtaja Anssi Aapola Raision Yhty-mästä, tohtori Unto Tulisalo Mildola Oy:stä, professori Peter Tigerstedt Helsingin yliopistosta ja selvitysmies Voitto Koskenmäki.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jol-la kotimaisen kasvinjalostuksen voimavarat kes-kitettäisiin perustamalla vuoden 1994 alusta lu-kien uusi maa- ja metsätalousministeriön alainen Kasvinjalostuslaitos. Laitokseen koottaisiin maatalouden tutkimuskeskuksen (MTTK) kas-vinjalostustoiminta, Valtion viljavarastolta han-kittava entinen Hankkijan kasvinjalostustoiminta sekä Jokioisten siemenkeskus.

Kasvinjalostuslaitos olisi ehdotuksen mukaan MTTK:sta erillinen itsenäinen laitos. MTTK:n tehtävänä säilyisi ehdotuksen mukaan edelleen kasvinjalostustutkimus. Kasvinjalostuslaitoksel-la olisi uudessa tilanteessa mahdollisuus hankkia tutkimuspalveluita joko MTTK:lta taikka tar-vittaessa muilta kotimaisilta tai ulkomaisilta lai-toksilta.

Kasvinjalostuslaitos olisi liiketoimintaa harjoittava valtion laitos, jonka talousarvio laadi-

taisiin nettobudjetointiin perustuen. Esityksessä on katsottu, että siementavaran korkea hinta ja tarkastetun ostosiemenen käytön riippuvuus ni-menomaan hinnoittelusta ei salli merkittävää rahoituksen keräämistä markkinalähtöisyyden pohjalta. Talousarviorahoitusta olisi välttämä-töntä käyttää toiminnan rahoittamiseen sen mukaan kuin yhteiskunnan kannalta pidetään tarpeellisenä. Esityksessä on myös katsottu, että kasvinjalostuksen toimintaedellytysten varmis-taminen vaatii mahdollisuuksien mukaan uusien rahoitusjärjestelyjen löytämistä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös, että kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetuun lakiin tehtäisiin eräitä tarkistuksia.

Esitys liittyy vuoden 1994 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuo-den 1994 alusta.

Esityksen tavoitteista valiokunta pitää keskei-senä pyrkimystä turvata kotimaisen kasvinjalos-tuksen säilyminen. Esityksessä onkin todettu, että Suomen oloihin soveltuvia lajikkeita ei yleensä muualla jalosteta. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa hallituksen esityksestä siemenkauppalaik-si antamaansa mietintöön n:o 28/1992 vp, jossa valiokunta agro-ekologisiin erityispiirteisiin vii-taten piti kotimaisen kasvinjalostuksen toiminta-edellytysten turvaamista ratkaisevana koko kas-vintuotantomme säilymisen kannalta.

Mainitussa mietinnössään valiokunta edellyt-ti myös, että hallitus selvittää, miten kasvinjalos-tustoiminnan rahoitus tulisi järjestää, jotta koti-maisen jalostustoiminnan toimintaedellytykset voidaan turvata. Hallituksen esityksessä on ra-hoituksen osalta todettu, että kasvilajikkeiden markkinat eivät ole Suomessa niin suuret, että ne yksinomaan riittäisivät kotimaisen kasvinjalos-tuksen rahoitus pohjaksi. Esityksestä ilmenee edelleen, että kasvinjalostus tarvitsee valtion ta-lousarviossa osoitettavaa rahoitusta ja että tar-koituksena on vielä selvittää, onko kasvinjalos-

tuksen toimintaedellytysten turvaamiseen mahdollista löytää uusia rahoituskeinoja. Valiokunta toteaa, että myös kasvinjalostukselle luonteenomainen pitkäjänteisyys edellyttää pitkän aikavälin perusrahoitusta valtion talousarvion kautta. Valiokunta katsookin, että perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen rahoituksen tulee jatkossa tapahtua valtion talousarvion kautta.

Varsinaisen lajikejalostuksen osalta valiokunta edellyttää selvitettäväksi, voitaisiinko kasvinjalostuksen rahoitus pohjaa parantaa maassamme tuotettavaan vuotuisen kokonaissatoon kohdistuvilla maksuilla.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakiehdotuksen valmistelun alkuvaiheessa tarkoituksena oli rakentaa integroitu malli, joka olisi koostunut perustutkimuksen, jalostuksen ja tarpeelliselta osin markkinoinnin yhteenkytkemisestä. Tähän myös kansainvälisen yhteistyön mahdollistavaan malliin ei käytetyn ajan puitteissa kuitenkaan päästy.

Valiokunta katsoo kuitenkin, että tehokkuuden ja tuloksellisuuden kannalta ilmeisesti parhaaseen rakenneratkaisuun tulee edelleen pyrkiä, ja edellyttää, että hallitus laatii 31.5.1994 mennessä nyt ehdotetulle mallille vaihtoehtoisen, integroidun mallin, joka koostuu perustutkimuksen, jalostuksen ja tarpeellisilta osin markkinoinnin yhteenkytkemisestä, toiminnallisine kuvauksineen sekä rahoitus- ja talouslaskelmineen niin, että se voidaan

ottaa huomioon valtion vuoden 1995 talousarviota laadittaessa, sekä saattaa sen myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle tiedoksi.

Valiokunta korostaa myös sitä, että mm. taloudellisista syistä Suomen kasvinjalostustoiminnassa tulisi pyrkiä kansainvälisen tutkimusyhteistyön lisäämiseen. Samanlaisten ilmastollisten olosuhteiden vuoksi olisi erityisen tärkeätä, että yhteistyötä lisättäisiin nimenomaan Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Venäjän kanssa.

Hallituksen esityksen perusteluissa palaetaan mieliin, että siemenkauppalaainsäädäntö uusittiin tämän vuoden alussa ja että eduskunta muutti merkittävästi hallituksen esityksen sisältöä muun muassa säilyttäen kauppasiemenluokan.

Hallituksen esityksen perustelujen pohdintojen luonteesta johtuen valiokunta uudelleen edellyttää, että sovellettaessa siemenkauppalaainsäädäntöä (233/93) asetusteitse ja muutoin käytäntöön noudatetaan sekä ko. lainsäädännön henkeä että kirjainta, mikä tarkoittaa muun muassa kauppasiemenluokan säilyttämistä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari sekä jäsenet Järvilahti,

Kalli, Kohijoki, Koistinen, Koski, Lahikainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Saario ja Westerlund.